

Fred de Jong: 'In een ideale wereld zijn er geen financieel adviseurs'

NEDERLAND TELT RUIM 85.000 ADVISEURS MET EEN WFT-DIPLOMA. IN HOEVERRE HEBBEN DEZE ADVISEURS EEN CRUCIAAL BEROEP? EIGENLIJK IS HET HEEL RAAR OM DEZE VRAAG ÜBERHAUPT TE STELLEN. BLIJKBAAR IS DE VERONDERSTELLING DAT FINANCIEEL ADVIES ZO BELANGRIJK IS GEWORDEN DAT WE NIET MEER ZONDER KUNNEN. DAT IS MISSCHIEEN WEL ZO, MAAR DAAR PAST OOK EEN KRITISCHE BESCHOUWING BIJ.

TEKST **FRED DE JONG**

Financieel adviseurs hebben baat bij complexiteit en onzekerheid over financiële vraagstukken en oplossingen. Vanuit de wetenschap is dat uitgebreid onderzocht. Naarmate een klant zich onzekerder voelt en de materie complexer wordt, neemt de vraag naar financieel advies toe. Dan zijn klanten niet in staat om zelf de juiste financiële beslissingen te nemen en vragen ze dus om hulp. In de praktijk zie je dat terug. Eenvoudige schadeverzekeringen en kredieten worden steeds vaker zonder hulp van een adviseur afgesloten, terwijl de meer complexe producten wel overwegend via een adviseur worden aangeschaft. In andere adviesberoepen zie je hetzelfde patroon. Belastingadviseurs hebben baat bij zo complex mogelijke fiscale regels, zodat het doen van aangifte ingewikkeld wordt. Dat de Belastingdienst tegenwoordig veel van de complexiteit wegneemt via de voorgevulde aangifte, zorgt dan ook voor druk op het businessmodel van de klassieke belastingadviseur.

Dat financiële zaken ingewikkeld zijn, blijkt uit het feit dat grote groepen burgers in de financiële problemen zitten. Ruim een miljoen Nederlanders leeft met een inkomen onder de armoedegrens. 614.000 burgers hebben problematische schulden. De toeslagenaffaire heeft duidelijk gemaakt dat het belastingstelsel zo ingewikkeld is dat een foutje snel is gemaakt.

Het bijzondere is dat financieel adviseurs zich vaak vooral richten op de mensen met geld. Vermogende particulieren, huizenkopers, beleggers, etcetera. Terwijl de mensen die echt behoefte hebben aan hulp met

Financieel adviseur mag geen cruciaal beroep zijn

hun financiën nauwelijks door financieel adviseurs (het intermediair) worden bediend. Eigen onderzoek onder huurders toont aan dat ruim 80 procent van hen helemaal geen financiële hulp zoekt. Voor het oplossen van problematische schulden wordt aangeklopt bij de gemeente. Ik ken weinig adviseurs die hun businessmodel hebben ingericht op klanten in armoede.

AMBITIEUZE DOELEN

De Verenigde Naties (en dus ook Nederland) hebben ambitieuze doelen gesteld om de wereld in 2050 duurzaam te maken. Dit zijn de zeventien sustainable development goals. Het eerste doel is geen armoede. Doel tien is het verminderen van ongelijkheid, ook qua inkomen en vermogen. En natuurlijk gaat het ook om klimaatactie (doel dertien). Nu ik ook associate lector Sustainable Finance & Tax ben (HAN University of Applied Sciences) zie ik dat bij de beleidsmakers op het thema duurzaamheid en brede welvaartsontwikkeling, de financieel adviseur voorlopig niet als onderdeel van de oplossing wordt beschouwd. Daar wordt het in ieder geval niet als cruciaal beroep gezien.

MEER IN PLAATS VAN MINDER COMPLEX

Ik heb niet de illusie dat financiële zaken de komende jaren eenvoudiger gaan worden voor de gemiddelde burger. Het belastingstelsel is dringend aan herziening toe, maar meestal leidt een herziening tot meer in plaats van minder complexiteit. Het gepolariseerde politieke landschap zorgt voor allerlei compromissen met betrekking tot de woningmarkt, arbeidsmarkt en het

pensioenstelsel. En compromissen leiden weer tot uitzonderingen of speciale regels. Banken en verzekeraars bedenken steeds weer nieuwe producten onder het mom van innovatie. Kortom, de adviesbehoefte blijft voorlopig nog wel bestaan.

Financieel adviseurs kunnen rustig achteroverleunen in de wetenschap dat hun beroep toch wel nodig is. Maar als de sector echt cruciaal wil worden, dan zal men ook aandacht moeten hebben voor de financieel zwakkeren in onze samenleving. Er wordt nog wel eens gevraagd om een fiscale vrijstelling voor financieel advies. Die lobby kan naar mijn mening alleen succesvol zijn als financieel advies meer gericht is op mensen zonder geld dan mensen met geld. Een uitdaging die past bij de duurzaamheidsdoelen van de VN.

In een ideale wereld zijn er geen financieel adviseurs. Consumenten en bedrijven zijn dan zelf in staat om de juiste financiële beslissingen te nemen en de bijbehorende producten aan te schaffen. Dat betekent dat financiële zaken eenvoudig zijn, makkelijk aan te schaffen en dat de klant begrijpt wat hij koopt. Maar de realiteit is anders. Mensen nemen niet altijd, of bijna nooit, rationele besluiten. Zeker niet op financieel gebied. En het aanbod van financiële producten en diensten is dermate uitgebreid en complex dat het zoeken naar de beste oplossing ingewikkeld is en blijft. De financieel adviseur blijft dan ook broodnodig. Maar eigenlijk is dat geen goede zaak. ■

Fred de Jong is onderzoeker en Associate Lector Sustainable Finance & Tax aan de HAN University of Applied Science.